

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра іноземних мов та методики їх викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар
«30» серпня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальність	014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
освітньо-професійною програма	Середня освіта (Мова і література (німецька))

Робоча програма з історії німецької мови для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)). Кременець: 2019.18 с.

Розробник: Марунько О. А., кандидат філологічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кафедри іноземних мов та методики їх викладання

Протокол від «31»серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри

Воронцова Н. Г.

1. Вступ

Дисципліна «Історія німецької мови» належить до одного із головних у системі теоретичної підготовки вчителів німецької мови. Вона знайомить студентів з історією розвитку німецької мови від часів раннього середньовіччя до сучасності, з основними теоретичними засадами та практичним спрямуванням філологічної науки. Курс надає студентам можливість набути початкові знання про розвиток мови, ознайомитися з історичними передумовами розвитку німецької мови в різні періоди.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 3	Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))	Курс	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		5-й	5-й
		Лекції	
	Освітній рівень перший (бакалавр)	16 год.	4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання:		Практичні, семінарські	
аудиторних – 2 год.;		18 год.	6 год.
самостійної роботи студента – 3,3 год.		Самостійна робота	
		56 год.	80 год.
		Форма контролю екзамен	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 38% до 62%;

для заочної форми навчання – 11% до 89%;

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є вивчення процесу історичного розвитку німецької мови в його основних фонетичних, граматичних та лексичних закономірностях, ознайомлення з теорією і практикою вивчення семантики форм мови та співвіднесення понятійних категорій. Студенти знайомляться з теорією діахронічної лінгвістики та з німецькою діалектологією. Використовується значний матеріал індоєвропейських, давньоверхньонімецьких та інших давньогерманських мовних форм для зіставлення.

Практичні заняття з цього курсу мають на меті ознайомити студентів із зразками писемних творів на різних історичних етапах розвитку німецької мови, розвинути навички читання, аналізу та інтерпретації пам'яток німецької писемності раннього і пізнього середньовіччя. На матеріалі оригінальних текстів починаючи від глосів, Тагіана (VII-IX вв.) і Ноткера (XI в.) до „Пісні про нібелунгів” та міннезангу практично вивчається найдавніша історія німецької мови.

Після опрацювання курсу студенти повинні не лише знати основні зміни, що відбулися з найдавніших часів і до наших днів в області німецької фонетики, граматики і лексики, але й на основі прикладів із індоєвропейських, давньогерманських мов, та певного періоду розвитку німецької мови вміти пояснювати специфічні риси сучасної німецької мови з точки зору її історичного розвитку.

Курс «Історія німецької мови» спрямований на формування у студентів таких **професійних компетентностей:**

1. Загальні

ЗК3. *Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій у педагогічній діяльності.*

ЗК7. *Здатність до використання німецької мови у професійній діяльності. Використання німецької мови в обсязі тематики, зумовленої професійними проблемами. Застосовувати в різних ситуаціях знання німецької мови.*

ЗК 9. *Здатність до прокладання й реалізація власної траєкторії навчання протягом життя; здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, самостійного оволодіння новими знаннями*

ЗК10. *Здатність планувати та управляти часом. Здатність до моделювання змісту навчання, форм і методів викладання навчальних курсів з урахуванням їх місця і ролі в загальній програмі підготовки студентів, взаємозв'язку з іншими дисциплінами і майбутньою професійною діяльністю фахівців.*

1.1. Громадянська. Утвердження гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей, мовного і культурного багатства України й інших країн. Готовність до громадянського самовдосконалення.

1.2. Загальнокультурна. Поцінування й повага до кроскультурного соціуму. Здатність працювати з німецькомовним інформаційним контентом. Здатність до утвердження гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей, мовного і культурного багатства України й інших країн; поцінування й повага до кроскультурного соціуму; здатність працювати в міжнародному інформаційному контенті.

1.3. Комунікативна. Вміння здійснювати власну комунікативну взаємодію, робити доповіді/повідомлення (усно/письмово) німецькою мовою на професійну теми, оприлюднювати та популяризувати власні наукові досягнення німецькою мовою. Здатність спілкуватися німецькою мовою в межах професійної тематики, застосовувати в ділових ситуаціях знання німецької мови; вироблення ефективних способів взаємодії з людьми-носіями німецької мови.

1.4. Лінгвокраїнознавча. Володіння особливостями вербальної та невербальної

поведінки носіїв німецької мови в комунікативних ситуаціях. Опанування знань про освіту та культуру німецькомовних країн, необхідних для спілкування німецькою мовою. Здатність до використання іноземних мов у професійній діяльності. Використання іноземної мови в обсязі тематики, зумовленої професійними проблемами. Застосовувати в різних ситуаціях знання іноземної мови.

1.5. Інформаційна. Володіння й оперування інформацією відповідно до потреб ринку праці. Здатність орієнтуватися в інформаційних джерелах, а саме: здійснювати пошук і огляд інформації у спеціальних наукових джерелах, періодичних виданнях, базах даних, веб-сайтах, порталах щодо пошуку шляхів підвищення якості навчання та результативності виховання.

1.6. Самоосвітня. Здатність планувати і реалізовувати індивідуальну професійну педагогічну траєкторію, поповнювати свої знання для успішної інноваційної педагогічної діяльності впродовж життя, пошук шляхів підвищення якості професійного розвитку. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, виявляти педагогічні проблеми і виробляти рішення щодо їх усунення. Набуття гнучкого способу мислення, який надає можливість розуміти проблеми й задачі та використовувати потрібну інформацію й методологію для їх обґрунтованого вирішення.

1.7. Соціально-адаптаційна. Здатність продуктивно працювати автономно й у групі (команді), виконувати різні ролі й функції в колективі, досягати взаєморозуміння з людьми в процесі реалізації спільних завдань. Здатність швидко адаптуватися відповідно до викликів сучасного суспільства, ефективно діяти в новій ситуації, застосовувати знання в практичних ситуаціях.

1.8. Проектно-перспективна. Здатність визначати пріоритети й перспективи (суспільні, національні, освітні, моральні тощо), реалізовувати їх у житті. Здатність розробляти й управляти проектами.

1.9. Творчо-критична. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти самостійну ініціативу, творчий підхід до розв'язання освітніх завдань.

2. Фахові

ФК 1. Знання сучасних методологічних засад предметної спеціалізації, теорії та історії німецької мови, дисциплін за вибором із мовознавчих та літературознавчих питань.

ФК 6. Здатність створювати умови для переносу лінгвістичних знань та навчального досвіду у вивченні рідної та іноземної мови, розвивати мовну увагу, виявляти подібності й відмінності в різних мовах.

2.1. Методична. Здатність створювати умови для переносу іншомовних знань та навчального досвіду у навчання рідної та іноземної мов, розвивати мовну увагу, виявляти подібності й відмінності в різних мовах.

2.2. Практична. Вміння розпізнавати і науково обґрунтовувати основні процеси і явища, пов'язані з еволюцією фонологічного і лексичного складу мови і особливостями його граматичної будови (морфологія і синтаксис); вміння визначати основні особливості і тенденції розвитку сучасної німецької мови і давати їм історичне пояснення; вміння користуватися понятійним апаратом лінгвістичних дисциплін; володіння методиками аналізу і перекладу німецьких текстів, що відносяться до різних періодів мовного розвитку, і виявлення їх особливостей на фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному рівнях

2.3. Науково-дослідницька. Здатність аналізувати й інтерпретувати мовні процеси, зіставляти інформацію. Володіння навичками публічного мовлення, аргументації, ведення дискусії та полеміки; здатність творчо й критично осмислювати

філологічну інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності. Здатність виконувати власне дослідження (проект).

2.4. Організаційна. Організація ефективної комунікації між учасниками освітнього процесу. Взаємодія зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) задля розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного мовного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

Програмні результати навчання

РН4. Демонструвати розуміння ролі наукових досліджень у житті суспільства, усвідомлення значення науково-дослідницької складової в педагогічній професії в обсязі, необхідному для організації та проведення власних досліджень та впровадження їх результатів у практику.

РН11. Знати мовну норму, соціокультурну ситуацію розвитку німецької мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс сучасності.

РН15. Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами професійно-орієнтованих дисциплін з обраної спеціальності.

РН19. Виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практичних навиків, здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної освітньо-професійної цілі, включаючи ситуації невизначеності вимог і умов.

Після завершення курсу студент повинен:

- знати фонологічну, морфологічну і синтаксичну будову давньо-, середньо-верхньонімецької, нововірхньонімецької і сучасної німецької мов на різних етапах їх розвитку;
- знати місце німецької мови в системі індоєвропейських мов і в системі германської мовної групи;
- знати правила орфографії і читання давньо- і середньовірхньонімецької мови;
- знати особливості сучасної німецької мови і її національних варіантів;
- вміти аналізувати мову в її історичному аспекті і в сучасному стані, користуючись системою основних понять і термінів загального мовознавства;
- вміти орієнтуватися в основних етапах історії науки про мову і дискусійних питаннях сучасного мовознавства;
- вміти застосовувати отримані теоретичні та практичні знання при читанні, перекладі та аналізі давньо-, середньо-верхньонімецьких та нововерхньонімецьких текстів.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Передісторія німецької мови

Предмет, види, методи історії німецької мови та її проблеми. Передісторія німецької мови.

Предмет історії німецької мови як самостійної лінгвістичної дисципліни та її місце серед інших лінгвістичних дисциплін. Взаємозв'язки історії німецької мови з граматику, фонетикою, стилістикою, історією мови. Формування історії німецької мови як науки. Відомі мовознавці-дослідники в Німеччині (та колишньому Радянському Союзі). Оформлення історії німецької мови в самостійну лінгвістичну дисципліну.

Німецька мова на сучасному етапі. Форми існування сучасної німецької мови. **Проблема періодизації історії мови. Передісторія німецької мови**

Проблема періодизації історії мови. Індоевропейська мовна сім'я. Германська мовна група. Праіндоевропейська мова. Велике переселення народів. Давні германці. Територія проживання. Прагерманська мова. Залишки давнього народного мистецтва. Розташування західно-германських племен в доісторичний період на території Німеччини. Формування перших феодальних країн та перебудова племінних мов в нові територіальні кордони середньовічних герцогств. Імперія Карла Великого та її розпад; "нове формування західноєвропейської частини людства для історії"

Змістовий модуль 2. Давньовірхньонімецький період

Загальна характеристика періоду. Формування і консолідація німецької народності в епоху раннього феодалізму.

Формування і консолідація німецької народності в епоху раннього феодалізму.

Давньонімецькі діалекти. Класифікація давніх діалектів на основі 2-го пересуву.

Проблема франкського діалекту.

Письменність та пам'ятники давньонімецької епохи. Спільний характер пам'ятників. Клерикальні пам'ятники, прозаїчні та віршові.

Проблема стійкості словника. Особливості словникового складу давньовірхньонімецького періоду. Шляхи розвитку словникового складу. Особливості словотвору у давньовірхньонімецькому періоді.

Розвиток фонетичної системи двн. Система приголосних

Звуковий склад давньонімецької мови. Два види фонетичних змін в історії мови: зміна складу фонем мови та зміна у фонетичному виді морфем і слів.

Приголосні в давньовірхньонімецькій мові. Другий пересув приголосних та його проявлення в різних діалектах. Західногерманське подвоєння приголосних. Довгі приголосні в давньовірхньонімецькій. Випадення h і w на початку слова, зникнення j в середині слова.

Розвиток фонетичної системи двн. Система голосних

Голосні в давньовірхньонімецькій. Особливості голосних давньовірхньонімецької. Особливості голосних давньовірхньонімецької мови порівняно з голосними германської мови - основи, (короткі голосні, довгі, дифтонги.). Заломлення голосних в давньовірхньонімецькій мові. Умлаут та його прояв в давньовірхньонімецьких діалектах.

Розвиток граматичної будови двн. мови. Морфологія. Структура слова в двн. та її подальше перетворення.

Система іменника. Основні граматичні категорії: рід, число, відмінок. Відмінювання іменників. Процес руйнування старого принципу ділення типів відмінювання за основами; зникнення непродуктивних класів відмінювання в зв'язку з їх поглинанням продуктивними групами. Зміни в фонеморфологічній структурі відмінкових форм; відокремлення відмінкових формативів і "перерозкладання". Зв'язок типів відмінювання із родом іменників.

Розвиток артикля. Морфологічна система прикметника; займенникове та іменникове відмінювання прикметника: коротка форма прикметника та її місце в системі форм прикметника. Ступені порівняння прикметника.

Прикметник . Етимологічний зв'язок прикметника та іменника. Іменні та займенникові елементи в системі відмінювання прикметників. Типи відмінювання прикметників. Використання сильної та слабкої форм прикметників. Поява ступенів зрівняння.

Дієслово.

Система дієслова. Категорія часу в давньовірхньонімецькій та її зв'язок з категорією виду. Розвиток складних часових форм. Морфологічна класифікація дієслів. Іменні форми дієслова. Відмінювання сильного дієслова. Слабке дієслово, його класи. Походження суфіксу t. Відмінювання слабого дієслова. Претерито -

презентні дієслова, їх етимологія та відміна. Атематичні дієслова, неправильні дієслова.

Прислівник. Займенники. Синтаксис

Прислівник. Утворення прислівників. Прийменник. Система прийменників у давньоверхньонімецькому періоді. Синтаксис. Слово і речення. Різні види речень. Підмет та присудок. Основні типи підмета та присудка. Розвиток рамкових конструкцій. Різні засоби вираження модальності.

Змістовий модуль 3. Середньовісньонімецький період.

Загальна характеристика періоду. Розвиток діалектів в епоху розквіту феодалізму.

Розвиток діалектів в епоху розквіту феодалізму. Поглиблення діалектних кордонів в зв'язку з процесом розпаду країни на дрібні феодальні володіння та вирівнювання діалектів на цих територіях. Східна колонізація. Розквіт феодальної культури. Проблема існування єдиної, стоячої над діалектами, літературної мови в той період.

Характер пам'ятників середньовісньонімецького періоду та їх жанри. Особливості словникового складу в середньовісньонімецькому періоді.

Вираження в мові нової соціальної структури суспільства: переосмислення, новоутворення. Шляхи розвитку словникового складу в цей період.

Фонологічна система середньовісньонімецького періоду.

Основні зміни в області морфології в порівнянні з двн.

Розширення складу фонем мови. Зміна у фонемному складі слів. Розвиток умлауту в середньовісньонімецькій. Редукція голосних.

Перебудова системи відмінювання у зв'язку з редукцією закінчень. Тенденція к уніфікації типів сильного і слабого відмінків. Тенденція к чіткому вираженню множини. Граматизація артиклю при розвитку категорії співвідношення. Розвиток омонімії відмінникових форм у зв'язку з редукцією голосних та тенденцією до монофлексії.

Зберігання складної системи флексій у сильного дієслова. Збільшення групи сильних дієслів з умлаутом в презенс індикатива.

Перебудова системи слабких дієслів в бік її уніфікації. Зближення системи закінчень слабких та сильних дієслів. Ріст кількості дієслів з рюкумлаутом. Здобуток умлауту претерито-презентними дієсловами. Розвиток складних часових форм.

Змістовий модуль 4. Ранньовісньонімецький період

Формування нації і поняття національної мови.

Формування нації і поняття національної мови. Історичні особливості процесу виникнення національної мови у Німеччині у зв'язку з повільним темпом капіталістичного розвитку, пізнім зберіганням феодальної роздробленості і відсутністю об'єднуючого в економічному та політичному відношенні центру країни. Перші кроки в справі національного та мовного об'єднання. Передова роль східнонімецьких князівств в економічному та політичному житті Німеччини та значення східнонімецьких діалектів в створенні німецької національної мови. Змішаний діалектальний характер німецької національної мови в відношенні фонетики, лексики.

Народна підоснова писемної мови. Участь різних діалектів у її формуванні. Роль писемної ділової мови у закріпленні норм німецької національної мови. Вживання німецької мови замість латинської у листуванні між містами. Поява літописів німецькою мовою. Роль книгодрукування в подальшому розвитку німецької мови. Роль широкої демократичної публіцистичної літератури періоду селянських війн та реформації. Значення Лютера в розповсюдженні єдиної норми літературної мови.

Збагачення лексики у зв'язку зі зростанням промисловості та розвитком буржуазних відносин. Запозичення. Різні діалектні елементи у словниковому складі періоду.

Особливості фонетичної та морфологічної будови мови

Найважливіші фонетичні зміни в системі голосних звуків. Монофтонгізація, дифтонгізація, розширення дифтонгів. Розширення перед назальними, перебудова системи короткості та довготи. Закріплення цих явищ у єдиній національній мові. Зміни у системі приголосних. Озвучення s, зміни вимови h, асиміляція, поширення 2-го пересуву приголосних на середньо німецькі діалекти та інші фонетичні зміни в галузі консонантизму.

Удосконалення правил відмінювання. Встановлення 3-х типів відмін іменника. Розмежування категорії числа та відмінника в системі іменника. Поява суфіксів у множині. Розповсюдження нового суфіксу (s) у множині.

Зміна в відмінюванні займенника. Тенденція до омонімії у займенників.

Зміна в відмінюванні прикметників. Диференціація різних відмін прикметника у зв'язку з розвитком монофлексії. Ступені порівняння прикметників.

Спрощене відмінювання слабкого дієслова, індукуючий вплив цього типу, виділення групи змішаних дієслів. Скорочення кількості претерито-презентних дієслів.

Наступний розвиток системи часу, розвиток футурума 1 та футурума 2, розвиток кондиціоналіса. Усталення вживання допоміжних дієслів у перфекті та плюсквамперфекті.

Синтаксис. Зміни в структурі простого речення. Порядок слів. Ускладнення структури складносурядних та складнопідрядних речень.

Змістовий модуль 5. Нововісній період

Формування сучасної загальнонімецької літературної мови.

Поняття про мовну норму у XVI - XVII ст. Дальше поширення східносередньовіснійнімецької мовної норми. Нормалізуюча діяльність граматистів в XVI - XVII ст. Затримання розвитку національної мови у Німеччині XVII ст. у зв'язку з процесом рефеодалізації та тридцятирічною війною. Значення мовних товариств XVII ст.

Розквіт німецької класичної літератури та підйом німецької науки у XVII ст. та закріплення норми німецької національної мови у його писемному виді. Завершення формування національної мови у Німеччині. Різні діалектні елементи національної мови. Літературна мова і побутова (розмовна).

Уніфікація розмовної мови. Розробка єдиної вимовної норми німецької національної мови. Національна мова та діалекти в сучасній Німеччині.

Тенденції розвитку сучасної німецької мови. Становлення орфографічної системи німецької мови

Характер лексики бюргерської літератури.

Гуманізм та реформація та розвиток наукової термінології переважно на латинській основі.

Повільне зростання національної лексики у XVII ст. у зв'язку з економічним та політичним занепадом в Німеччині. Збагачення лексики за рахунок мов більш розвинутих країн. Зріст запозичень та пуристична діяльність деяких вчених Слабкий розвиток наукової лексики у зв'язку з монополією латинської мови як мови науки. Буржуазний підйом XVII ст. та велике збагачення спільної та спеціальної лексики німецької мови. Значення мови великих письменників XVII ст.

Збагачення словника у XIX ст. у зв'язку з розвитком промисловості та науки Німеччини. Очищення лексики демократичного друкування від нацистських елементів після другої світової війни. Розвиток лексики в мові демократичної Німеччини.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Vorgeschichte der deutschen Sprache												
Thema 1. Gegenstand der deutschen Sprachgeschichte. Vorgeschichte der deutschen Sprache.	10	2	2		2	4	8	1				7
Разом за змістовим модулем 1	10	2	2		2	4	8	1				7
Змістовий модуль 2. Die althochdeutsche Periode												
Тема 2. Althochdeutsch. Allgemeine Charakteristik. Politisch-gesellschaftliche und kulturelle Rahmenbedingungen.	10	2	2		2	4	8	1				7
Thema 3. Phonematik im Ahd. Konsonantismus und Vokalismus.	10	2	2		2	4	8		1			7
Thema 4. Die ahd Morphologie. Substantiv. Die ahd. Verben. Das Adjektiv. Pronomen. Die ahd. Syntax.	10	2	2		2	4	8		1			7
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6		6	12	24	1	2			21
Змістовий модуль 3. Die mittelhochdeutsche Periode												
Thema 5. Mittelhochdeutsch. Gesellschaftliche Verhältnisse in der mhd. Periode. Das phonologische System.	10	2	2		2	4	8		1			7
Thema 6. Mittelhochdeutsch. Das morphologische System. Syntax.	10	2	2		2	4	8		1			7
Разом за змістовим модулем 3	20	4	4		4	8	16		2			14
Змістовий модуль 4. Frühneuhochdeutsch.												
Thema 7. Frühneuhochdeutsch. Gesellschaftshistorische Voraussetzungen zur Herausbildung der deutschen Nation und Nationalsprache.	8	2	2		2	4	7	1				6
Thema 8. Frühneuhochdeutsch. Der Wortschatz. Das phonologische System.	10		2		2	4	7		1			6
Разом за змістовим модулем 4	18	2	4		4	8	14	1	1			12

Змістовий модуль 5. Neuhochdeutsch.												
Thema 9. Neuhochdeutsch. Die Herausbildung der gemeindeutschen nationalen Literatursprache.	12	2	2		4	4	8	1	1			6
Разом за змістовим модулем 5	12	2	2		4	4	28	1	1		20	6
Усього годин	90	16	18		20	36	90	4	6		20	60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Thema 1. Gegenstand der deutschen Sprachgeschichte. Vorgeschichte der deutschen Sprache.	2	
2	Тема 2. Althochdeutsch. Allgemeine Charakteristik. Politisch-gesellschaftliche und kulturelle Rahmenbedingungen.	2	
3	Thema 3. Phonomatik im Ahd. Konsonantismus und Vokalismus.	2	1
4	Thema 4. Die ahd Morphologie. Substantiv. Die ahd. Verben. Das Adjektiv. Pronomen. Die ahd. Syntax.	2	1
5	Thema 5. Mittelhochdeutsch. Gesellschaftliche Verhältnisse in der mhd. Periode. Das phonologische System.	2	1
6	Thema 6. Mittelhochdeutsch. Das morphologische System. Syntax.	2	1
7	Thema 7. Frühneuhochdeutsch. Gesellschaftshistorische Voraussetzungen zur Herausbildung der deutschen Nation und Nationalsprache.	2	
8	Thema 8. Frühneuhochdeutsch. Der Wortschatz. Das phonologische System.	2	1
9	Thema 9. Neuhochdeutsch. Die Herausbildung der gemeindeutschen nationalen Literatursprache.	2	1
	Разом	18	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Die Urgermanen. Das phonologische und morphologische System.	4	7
2	Althochdeutsch. Die ahd Sprachdenkmäler. Der ahd Wortschatz	4	7
3	Althochdeutsch. Vokalismus.	4	7
4	Althochdeutsch. Morphologie. Das Adjektiv. Die ahd. Verben. Das Adverb, das Pronomen, die ahd. Syntax.	4	7
5	Mittelhochdeutsch. Das mhd Konsonantismus	4	7

6	Mittelhochdeutsch.Das ahd Verb. Syntax.	4	7
7	Das morphologische System im Fnhd.	4	6
8	Der Wortschatz. Das phonologische System.	4	6
9	Nhd. Die Regelung der Rechtschreibung und Formenbildung	4	6
10	ІНДЗ	20	20
	Разом	56	80

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчальна робота покликана сформувати практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтувати їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань та поглиблене вивчення теоретичних і практичних проблем дисципліни «Історії мови» з метою підвищення якості професійної підготовки.

Метою (ІНДЗ) є поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу і розвиток навичок самостійної роботи.

Основним завданням цього виду діяльності є поглиблення набутих під час аудиторних занять знань з історії німецької мови та удосконалення вмінь та навичок здійснення наукового аналізу граматичних явищ та демонстрації дослідних прийомів на конкретному текстовому матеріалі.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи.

ІНДЗ виконується самостійно. На початку семестру кожен студент отримує тему ІНДЗ, що відповідає проблематиці практичних занять та лекційного курсу. Студент має право самостійно обрати тему ІНДЗ заздалегідь узгодивши її з викладачем. Під час проведення практичних занять студент повинен презентувати результати своєї роботи у режимі PowerPoint з використанням мультимедійного обладнання. Оцінка за ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Академічне есе (або відео презентація в Power Point)

Студент виконує індивідуальне навчально-дослідне завдання у формі написання академічного есе (реферату) обсягом 6–10 сторінок друкованого тексту формату А-4 або виготовлення відеопрезентації (10-20 слайдів) на одну із запропонованих тем.

Академічне есе повинно містити такі структурні елементи як вступна частина, в якій зазначається проблематика та термінологічний апарат до теми, основна частина (виклад теоретичного матеріалу по темі та надання ілюстративних прикладів, що підтверджують задекларовані теоретичні положення), висновки та список використаної літератури. (Есе може виконуватись як українською так і німецькою мовою).

Під час написання академічного есе студент повинен опрацювати не менше п'яти джерел з відповідними посиланнями на них у тексті роботи. Текст роботи має містити реферативне викладення матеріалу з приводу визначеної теми.

ІНДЗ складається з титульної сторінки; змісту; вступу; основної частини; висновків; списку використаної літератури; додатків (за необхідності).

Вступ має розкривати актуальність обраної теми, її проблематику та мету завдання.

Основна частина має містити викладення матеріалу теми.

У висновку потрібно висловити міркування стосовно досягнення мети роботи.

У друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 7 – 10 стор. Орієнтовна кількість сторінок у структурі ІНДЗ становить: вступ – 1 стор.; основна частина 5 – 8 стор.; висновок – 1 стор.; список використаної літератури – 1 стор.

Відеопрезентація виконується у довільній формі в режимі Power Point з обов'язковим наданням відповідних дефініцій до обраної тематики, ключових теоретичних положень, викладених у лаконічній формі, та наданням ілюстративних прикладів, що вдало підтверджують теоретичні положення по темі. Оцінюватиметься також творчий підхід та естетичність відеоподання матеріалу.

На перевірку здається диск з відео презентацією в Power Point (CD-ROM) та примірник роздрукованого матеріалу у форматі А-4.

Перелік тем, що пропонуються студентам:

1. Die Anfangsstufe der Entwicklung der gemeindeutschen Literatursprache (von etwa 1650 bis um 1770). Die Vollendung der Herausbildung der gemeindeutschen Literatursprache und ihre Verankerung in der deutschen klassischen Literatur (von etwa 1770 bis 1830).
2. Die Fortentwicklung der gemeindeutschen Literatursprache in der neueren und neuesten Zeit (von etwa 1830 bis zu unserer Zeit).
3. Dichtung des 17. Jh..
4. Begründung der deutschen Sprachwissenschaft.
5. Sprachnormierung und Sprachpflege im 17. Jahrhundert.
6. Sprachgesellschaften.
7. Das Problem in der Periodisierung der deutschen Sprache.
8. Die oberdeutsche Schreibsprache.
9. Entwicklung des Graphemsystems.
10. Entwicklung der Rechtschreibnormen.
11. Entwicklung der Aussprachenormen.
12. Die Sprache des Nationalsozialismus.
13. Entwicklungstendenzen der deutschen Gegenwartssprache.
14. Die althochdeutschen Territorialdialekte.
15. Verwandtschaftsbeziehungen der deutschen Sprache.
16. Die Herausbildung der deutschen Nationalität.
17. Der ahd. Wortschatz.
18. Die grammatische Kategorie des Modus im Ahd.
19. Die Bereicherung des Wortschatzes in der mittelhochdeutschen Zeit.
20. Das Wachstum der Städte und die Entwicklung der bürgerlichen Kultur .
21. Die Verbreitung der Sprache Luthers in der frühneuhochdeutschen Zeit.
22. Bereicherung des Wortschatzes in der frühneuhochdeutschen Zeit .
23. Der Satzbau des Frühneuhochdeutschen.
24. Die deutsche Aufklärung und die Entwicklung der deutschen Literatursprache im 18. Jahrhundert.
25. Die europäischen Unterfamilien des Indogermanischen.
26. Die Gliederung der germanischen Sprachen.
27. Die Epoche des Althochdeutschen (750 - 1050).
28. Die mittelhochdeutsche Zeit (1050 - 1450).
29. Der Satzbau des Mittelhochdeutschen.
30. Minnesang in der deutschen Sprachgeschichte.

Критерії оцінювання академічного есе (реферату)

Академічне есе оцінюється на “відмінно”, якщо:

- 1) тема есе актуальна та відзначається практичною значущістю;
- 2) у роботі здійснено ґрунтовний аналіз усіх аспектів проблеми;
- 3) використано сучасні джерела, у тому числі періодичні видання з лінгвістики, монографії, які дають змогу висвітлити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- 4) матеріал роботи добре структурований та логічно викладений та побудований на аналізі конкретних мовних прикладів, що вдало підтверджують задекларовані теоретичні положення;
- 5) висновки відповідають завданням роботи, свідчать про реалізацію мети дослідження;
- 6) рекомендації є обґрунтованими та мають практичний характер;
- 7) роботу оформлено з дотриманням встановлених правил та у відповідності до сучасних вимог оформлення списку літератури.

Академічне есе оцінюється на “добре”, якщо:

- 1) тема роботи актуальна;
- 2) у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми;
- 3) використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- 4) матеріал роботи структурований, логічно викладений та побудований на аналізі конкретних мовних прикладів, що підтверджують задекларовані теоретичні положення;
- 5) висновки відповідають завданням роботи;
- 6) рекомендації мають практичну значущість;
- 7) оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам.

Академічне есе оцінюється на “задовільно”, якщо:

- 1) здійснений слухачем теоретичний аналіз не повною мірою відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- 2) використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему;
- 3) висновки не повністю відповідають завданням роботи;
- 4) рекомендації недостатньо обґрунтовані;
- 5) робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є певні недоліки.

Академічне есе оцінюється на “незадовільно” якщо:

- 1) тема реферату неактуальна і не має практичної значущості;
- 2) здійснений слухачем аналіз не відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- 3) у змісті реферату не аналізується конкретний мовний матеріал, певні положення не ілюструються емпіричним матеріалом, в т.ч. таблицями, графіками тощо.
- 4) висновки не відповідають завданням роботи;
- 5) оформлення роботи не відповідає встановленим правилам.

8. Методи навчання

Лекція-діалог, проблемний виклад матеріалу, пояснення, метод спостереження й аналізу мовних фактів, організація самостійного пошуку матеріалу, робота з науковою літературою, використання мультимедійних і комп’ютерних технологій (CALL-метод), SOS-Methode.

9. Методи контролю

усне опитування (індивідуальне, фронтальне) під час семінарських занять
перевірка конспектів першоджерел
оцінювання практичного виконання різноманітних завдань і вправ
заслуховування доповідей і академічних есе
презентація відео-презентацій
підсумковий тест
співбесіда на екзамені

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									ІНДЗ	Модульний тест	Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2			Змістовий модуль №3			Змістовий модуль №4	Змістовий модуль №5			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	20	35	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань та вмінь студентів

90 – 100 балів A 5 (відмінно) – студент уміє чітко і ясно проаналізувати автентичні тексти різного періоду розвитку німецької мови. Не має труднощів щодо мовних явищ на фонетичному, граматичному, лексичному рівнях у діахронії та історико-компаративному аспекті. Вільно володіє понятійним апаратом. Методично правильно застосовує здобуті теоретичні знання у всіх видах лінгвістичного аналізу. Не допускає помилок в усній та писемній формах мовлення. Може на науковому рівні

про реферувати і відтворити головні ідеї додаткової літератури з певної теми модулю. У повному обсязі і грамотно виконує практичні завдання.

82-89 балів В 4 (добре) – студент уміє детально проаналізувати вихідні тексти різного періоду розвитку німецької мови, залучаючи лінгвістичну термінологію та здобутий теоретичний матеріал. Може аргументовано застосовувати додаткову інформацію з певної теми, але допускається неточностей в формулюванні, має незначні мовленнєві помилки під час лінгвістичного аналізу. Виконаний ним обсяг практичного матеріалу не містить деяких креативних завдань.

75-81 балів С 4 (добре) – студент уміє проаналізувати запропонований програмою курсу текст, залучаючи понятійний апарат і використовуючи основні проблеми навчальної дисципліни, але порушує логічну структуру висловлювання під час лінгвістичного аналізу, обмежений тематикою, допускає помилки мовленнєвого плану.

67-74 балів D 3,5 (задовільно) – студент уміє стисло проаналізувати запропонований текст, має уявлення про понятійний апарат курсу. Пояснює мовні явища на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі. У його мовленні мають місце помилки логічного й мовного планів.

60-66 балів E 3 (задовільно) – студент уміє на побутовому рівні проаналізувати автентичний текст. Орієнтується у термінології; формулює узагальнено дефініції, але не завжди може підкріпити останні прикладами. Має прогалини у здобутих теоретичних знаннях та виконав 60% практичних завдань. Мова містить грубі мовленнєві й логічні помилки.

35-59 балів FX (незадовільно) з можливістю повторного складання. Студент має фрагментарні знання та розпізнавальні практичні навички з усього курсу. Не володіє термінологією. Мова невиразна, обмежена, бідна. Словниковий запас не дає змогу оформити думки (ідею). Неадекватно використовує здобуті теоретичні знання.

0-34 бали F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни. Студент не вміє здійснити жодного лінгвістичного аналізу (фонетика, граматики, лексики). Не володіє навіть на побутовому рівні програмним матеріалом, не працює в аудиторії з викладачем або самостійно.

11. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій; підручники, посібники, тести, завдання з ІНДЗ

12. Рекомендована література

Базова:

1. Бублик В.Н. Історія німецької мови [Текст] : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів; М-во освіти і науки України. 2-ге вид. Вінниця, 2004. 272 с.
2. Левицький В.В. Історія німецької мови [Текст] : посібник для студ. вищ. навч. закладів. Вінниця, 2007. 216 с.
3. Москальская, О. И. История немецкого языка : учебное пособие для вузов. Москва, 2003. 280 с.
4. Москальская, О. И. История немецкого языка : учебное пособие для вузов. 2-е изд., стереотип. Москва, 2006. 280 с.
5. Рахманова Н. И., Цветаева Е. Н. История немецкого языка : от теории к практике : учебное пособие для вузов : [на нем. языке]. Москва, 2004. 332 с.

6. Lewizkij, V., Heinz-Dieter P. Geschichte der deutschen Sprache. Winnyzja, 2010. 256 с.

Допоміжна:

1. Филичѐва, Н. И. История немецкого языка : учебное пособие. Москва, 2003. 297 с.
2. Graefen G., Liedke M. Germanistische Sprachwissenschaft. A. Franke Verlag Tübingen und Basel, 2008. S. 20-32.
3. König, Werner. Dtv-Atlas Deutsche Sprache. 15., durchgesehene und aktualisierte Auflage. Deutscher Taschenbuch Verlag, 2005. 256 S.
4. Deutsche Sprachgeschichte die Seite enthält Quellentexte (Ahd., Mhd., Nhd.), Angaben zu Dialekten und Mundarten der deutschen Sprache. URL: <http://www.linguistics.ruhr-uni-bochum.de/~strunk/Deutsch/> (Last accessed: 16.04.2017).
5. Martin Luther, die Seite enthält die Angaben zu Werken Luthers und seinen Lebenslauf. URL: <http://www.luther.de> (Last accessed: 16.04.2017).

15. Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси:

1. http://lingvistika.dp.ua/lingvo_p_2_p_1.html
2. <http://www.eduardo.info/history2.php>
3. <http://www.linguistics.ruhr-uni-bochum.de/~strunk/Deutsch/>
4. <http://www.linguist.de/Deutsch/gdsmain.html>
5. <http://www.stefan-jacob.de/Geschichte/Unterseiten/Sprache.php>
6. <http://titus.uni-frankfurt.de/didact/idg/idgstkl.htm>
7. <http://www.mediaevum.de/haupt2.htm>
8. <http://www.mwv.uni-trier.de/>
9. <http://demo.fruehneuhochdeutsch.is.guad.de/cgi-bin/fruehneuhochdeutsch/search.cgi?lang=de>
10. <http://www.deutchlang.ru/language>
11. http://wiki2.norcom.ru/wiki/Немецкий_язык#.D0.94.D0.B8.D0.B0.D0.BB.D0.B5.D0.BA.D1.82.D1.8B
12. <http://www.de-online.ru/forum/6-260-1>
13. http://wiki2.norcom.ru/wiki/Готическое_письмо
14. <http://www.duden.de/sprachratgeber/crashkurs--in-25-schritten-zur-neuen-rechtschreibung/3>